

Pericopa VaYehi - De ce binecuvântăm copii cu Menășe (Manase) și Efraim? [anul 5784]

Există un obicei foarte frumos de a binecuvânta copii în ajun de Șabat cu binecuvântarea, luată din pericopa aceasta, cu care Iacov i-a binecuvântat pe nepoții lui, Manășe și Efraim, fiii lui Iosef: „Să te facă Dumnezeu ca Efraim și ca Manășe” (Geneza 48:20) pentru băieți; „Să te facă Dumnezeu ca Sara, Rebeca, Rahel și Lea” pentru fete. După aceea se obișnuiește să se adauge binecuvântarea cohanimilor (preoților): „Să te binecuvânteze Domnul și să te păzească” (Numeri 6:24). Rași scrie acolo: „Cel care vine să-și binecuvânteze fiul îi va spune „Să te facă Dumnezeu ca Efraim și ca Manășe”. Prof., Rabin Daniel Sperber spune că acest obicei, așa cum este practicat astăzi este relativ recent. El îl găsește în Sidurul (cartea de rugăciune) marelui înțelept din sec. 17 Iacov Emdin, cu toate că Rași îl amintește acum o mie de ani.

Întrebarea care se pune și la care nu avem un răspuns clar este de ce la binecuvântarea băieților au fost aleși Menășe și Efraim și nu patriarhii, așa cum s-a produs la binecuvântarea fetelor? Oare ei au făcut unele fapte extraordinare? Este adevărat că în același verset scrie „Prin tine va binecuvânta Israel”.

Deoarece obiceiul este relativ nou, vom aduce câteva argumente ale înțelepților contemporani. Primul argument se referă la atmosfera în care au trăit cei doi băieți în Egipt. Românii știu astăzi foarte bine ce se petrece, de obicei, la copiii care cresc și sunt educați într-o țară străină. Foarte puțini reușesc să-și păstreze identitatea românească în întregime. Poporul evreu, de-a lungul celor 2000 de ani de exil a reușit să-și păstreze atât identitatea cât și credința. Menășe și Efraim, cei doi frați care s-au născut și au fost educați în exil, în Egipt, au păstrat caracteristicile lor evreiești fiind educați pe temeliile Torei. Aceasta poate fi una dintre explicațiile la alegerea celor doi la binecuvântarea băieților.

A doua explicație posibilă se referă la dorința noastră de a avea continuitate în familie. Așa cum Iacov a găsit această continuitate prin cei doi nepoți ai lui, așa ne urăm noi nouă să avem parte de binecuvântarea lui Iacov dăruită celor doi. Este pentru prima oară în Tora, poate și în istorie, când un bunic își binecuvântează nepoții. Aceasta este și o trăsătură specifică umanității. Restul ființelor nu au păstrat acest caracteristic de legătură între bunici și nepoți.

A treia explicație o găsim la înțeleptul Iehuda Arie Alter, Admor-ul hasidut-ului Gur, Polonia, a doua jumătate a sec. 19, în cartea sa monumentală „Sefat emet” שפת אמת (limba adevărului). El leagă această binecuvântare cu acordarea rangului de „trib” urmașilor celor doi. Ei sunt singurii nepoți care au primit rangul dat fiilor lui Iacov. Așa cum bunicul Iacov a conferit rangul de „trib” nepoților săi, așa și bunicii dintre noi vom ridica rangul nepoților noștri acordându-le binecuvântarea dată de Iacov celor doi nepoți.

A patra explicație este a unui înțelept contemporan din Israel, Rabinul Naftali Tvi Berlin. În comentariul său la Tora „Haamek Davar” (Aprofundează chestiunea) העמק דבר, el scrie că fiecare dintre cei doi frați avea superioritate față de celălalt în alt domeniu: Efraim era mare în Tora și atașat lui Dumnezeu, pe când Menășe avea superioritate în necesitățile poporului. Înțeleptul ne spune că trebuie să binecuvântăm după cum ne-a binecuvântat Domnul dintotdeauna: pe cel bogat în bogăția lui, iar pe cel înțelept în înțelepciunea sa. De aceea nu este corect să-

binecuvântăm pe cel care nu se ocupă de Tora ca pe Efraim, iar pe cel care nu se ocupă cu afacerile lumii ca pe Menașe. La momentul în care bebelușul are Brit Mila, încă nu știm care vor fi tendințele lui. De aceea noi îl binecuvântăm „ca Efraim și ca Manase”, adică cu ambii. Probabil că în anturajul Rabinului Berlin obiceiul era de a binecuvânta băieții la Brit Mila.

O a cincea posibilitate ar fi o privire mai complexă la cartea Geneza. Toată cartea este împânzită cu conflicte între frați: Cain și Abel, Isaac și Ismail, Iacov și Esav, Iosef și frații săi. Efraim și Manase sunt primii frați din Tora care nu se ceartă între ei. Chiar și când bunicul lor, Iacov Avinu încrucișează mâinile și schimbă întâietatea între ei, nu se ivește nicio ceartă; nu există nicio invidie între cei doi frați care rămân uniți. Unul din cele mai cumplite lucruri care se pot întâmpla părinților este când copiii se ceartă. Chiar și poporul evreu și-a început formarea în perioada aceea. O familie nu poate deveni popor dacă copiii sunt certați între ei.

În concluzie, dacă presupunem că doar aceste cinci argumente sunt cele care au stat la baza acestui obicei, putem spune că părinții își binecuvântează copiii datorită celor cinci principii: tinerii să știe să se confrunte cu un mediu crunt, să continue generația familiei, să reușească să urce pe nivelul de spiritualitate în felul lor și la sfârșit să trăiască în liniște și pace cu toți membrii familiei.